

Svim živim bićima potrebna je hrana. Za čovjeka hrana nema samo vitalni, egzistencijalni nego i društveni značaj. Već je odavna bilo jasno da se u hrani ne samo uživa. Uz hranu se raspravlja i dogovara...

Hrana i kultura uvijek su bili isprepleteni. Već u staroj Grčkoj, kao i u starom Rimu i u ranom kršćanstvu, ljudi su se bavili etički relevantnim aspektima hrane...

Pravo ljudi da zadovolje svoje osnovne potrebe – kako ih predstavlja prehrana – priznato je ljudsko pravo, te se u skladu s tim prehrana smatra i ljudskim pravom. To temeljno pravo na hranu kodificirano je u članku 25., stavak 1. “Opće deklaracije o ljudskim pravima UN” gdje se navodi: “1. Svako ima pravo na životni standard koji odgovara zdravlju i dobrobiti njega samoga i njegove obitelji, uključujući hranu, odjeću, stan i liječničku njegu i potrebne socijalne usluge, kao i pravo na osiguranje za slučaj nezaposlenosti, bolesti, nesposobnosti, udovišta, starosti ili drugog pomanjkanja sredstava za život u prilikama koje su izvan njegove moći.” “Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima” - usvojen na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 16. prosinca 1966. godine (rezolucija br. 2200 A /XXI/ - stupio na snagu 3. siječnja 1976. godine) u 11 članku, stavak 2 navodi: “2. Priznajući svakome temeljno pravo na slobodu od gladi, države stranke ovoga Pakta će pojedinačno i putem međunarodne suradnje poduzeti mjere, uključujući posebne programe, kako bi: a) poboljšale metode proizvodnje, očuvanja i raspodjele hrane punim korištenjem tehničkog i znanstvenog znanja, širenjem znanja o načelima zdrave prehrane i unaprjeđenjem ili izmjenom agrarnih sustava, na način kojim se osigurava najdjelotvorniji razvoj i iskorištavanje prirodnih izvora; b) osigurale pravednu raspodjelu svjetskih zaliha hrane u skladu s potrebama, vodeći računa o problemima zemalja uvoznica i zemalja izvoznica hrane.”

„Organizacija za hranu i poljoprivredu“ (FAO), kao međuvladina organizacija UN-a osnovana 1945. godine sa sjedištem u Rimu, želi pomoći zemljama u razvoju i zemljama u tranziciji da se moderniziraju i unaprijede poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo te da osiguraju zdravu prehranu za sve. U Rimu je i sjedište agencije „Svjetskog programa za hranu“ (WFP).

Danas je pitanje hrane (kao i pitanje pitke vode!) u mnogim aspektima dodatno politički ali i etički, moralno nabijeno: Postavljaju se pitanja oko uzgoja i porijekla hrane, uvjetima uzgoja životinja, pravednosti trgovine („fair trade“) koja pretpostavlja poštnu cijenu za proizvode i rad

(riječ je o potplaćenim radnicima, često migrantima koji rade u teškim uvjetima i lišeni radničkih prava)...

Dugi lanac opskrbe hranom koji se sastoji od mnogih karika - od samog uzgoja hrane, obrade i prerade, pakiranja, transporta, distribucije, marketinga, trgovine pa sve do krajnjih korisnika – za sobom povlači mnoga pitanja, pa i etička. Danas se otvaraju pitanja i problemi oko GMO, „regenerativnoj poljoprivredi“, ... o siromaštvu i gladi u svijetu... o bacanju hrane (činjenica je da čak jedna trećina proizvedene hrane završi kao otpad!)... Borba protiv gladi nije pitanje daljnje povećane proizvodnje hrane, nego i političke reorganizacije društveno prihvatljivih i ekološki održivih rješenja. Poznata je uloga hrane u životu ali i u vjerskim praksama i religijama...

Bilo kako bilo, hrana postaje sve više moralno nabijena roba. Kriza proizvodnje i distribucije hrane očito je usko povezana s drugim kriznim događajima kao što su klimatske promjene, sve veća nestašica vode, uništavanje okoliša i financijske pa i političke manipulacije. Nakon što je uvela zabranu izvoza bijele riže, Indija - primjerice, najmnogoljudnija zemlja na svijetu, od ove jeseni će zabraniti i izvoz šećera jer im je zbog manje količine monsunskih kiša smanjen prinos šećerne trske. Ekstremne vrućine na jugu Europe uništile su velike površine nasada maslina, što bi moglo smanjiti proizvodnju maslinova ulja za više od 30 %, a uragani i smrtonosne bakterije opustošili su plantaže naranči u SAD-u. Obilne kiše uništile su velike količine zrna kakaovca u zapadnoj Africi, a zbog Ruskog izlaska iz sporazuma o izvozu žitarica iz Ukrajine milijuni tona žita stoje zarobljeni u ukrajinskim lukama...

Zbog svoje složenosti, analiza stanja proizvodnje i distribucije hrane, zahtijeva se interdisciplinarni pristup ovim problemima koji mora uključivati discipline kao što su agronomija, medicina, ekologija, ali i kulturne i društvene znanosti, ekonomija, pravo, filozofija, etika i teologija...